

Per la intimitat de les dades que contenen, el DNI, el passaport o el Registre Civil són els primers símbols de l'estat espanyol que haurien d'incloure les llengües diferents del castellà. Tanmateix, el procés de normalització no ha començat.

Senyes d'identitat, símbols d'estat (i II)

El DNI, el passaport, el permís de conduir i les dades contingudes en el Registre Civil, per la seva íntima relació amb l'individu, haurien de ser dels primers símbols de l'estat espanyol a incloure totes les llengües cooficials a Espanya. En aquest context s'hauria de donar contingut a la condició de "llengua pròpia" que tenen el català, el basc i el galleg (i l'occità) en les respectives comunitats autònomes on es parlen.

El meu DNI, el meu passaport, el meu... Mentre que els símbols d'estat que vàrem veure en l'anterior article (el nom de l'estat, els segells, la moneda) són objectes d'ús impersonal, un DNI o un passaport, o un permís de conduir, són documents d'ús personalíssim. Contenen algunes de les dades més importants de l'individu, com són el seu nom i cognoms, la seva filiació o la seva adreça. Documents personals que tenen la funció legal de donar fe en tot moment i en tot lloc de la identitat de l'individu que els posseeix.

Una funció d'identificació molt imperfecta, ja que cap d'aquests documents, llevat del permís de conduir no es redacta en cap altra llengua que no sigui el castellà. Ni cap d'aquests documents fa cap referència directa a la comunitat autònoma en la qual viu l'individu, ja que avui aquests documents només donen fe de la pertinença estatal dels individus i no pas de la seva pertinença nacional.

Llengua i comunitat autòno-

ma. A l'estat espanyol la llengua que parla un individu és un tret rellevant perquè molts ciutadans tenen com a llengua d'ús quotidià i normal una llengua diferent de la castellana. No obstant això, els documents d'identificació només s'escriuen en castellà.

Una reflexió semblant és pot fer sobre les comunitats autònomes i les comarques. Els ciutadans de

En els passaports, DNI i permisos de conduir no figuren les comunitats autònomes o comarques on resideixen els ciutadans.

l'estat espanyol viuen en comunitats autònomes, comarques i municipis. Però no obstant aquesta realitat l'estat espanyol només considera en els seus documents identificatius les 50 províncies que són la base del seu model territorial. Així en els DNI, els passaports i els permisos de conduir només hi ha referències provincials (i locals), mai comarcals o autonòmiques.

Encara que la petició que els DNI, els passaports i els permisos de conduir s'imprimeixin en les cinc llengües que són cooficials en

alguna comunitat autònoma, i que hi consti la comunitat de residència del propietari pot semblar una proposta forassenyada a un ciutadà de Còrdova o Palència, vistes des de València, Bilbao o Lugo aquestes demandes no són gens marginals ni absurdes.

De fet, molts ciutadans de les nacionalitats històriques de l'estat senten una gran incomoditat a l'hora d'haver de mostrar el seu DNI o el seu passaport, ja que no senten que cap d'aquests dos documents els identifiqui de manera plena i satisfactòria.

I no els identifica perquè no hi és reconeguda la llengua que usen habitualment ni la nació de què formen part. Ni tan sols hi ha un reconeixement a la comunitat autònoma en què viuen, que seria una forma indirecta i imperfecta de reconèixer la seva nacionalitat.

Tothom trobaria d'allò més normal que el passaport d'un ciutadà d'Edimburg contingués que és natural d'Escòcia, però molta gent creuria inacceptable que el passaport d'un ciutadà d'Ampos-ta digués que és natural de Catalunya.

Una gran oportunitat desaproveitada. La qüestió de la llengua en el DNI es podia haver resolt l'any 1990 quan es va començar, primer a Logronyo, a canviar-ne el format. En aquell moment el govern del PSOE, tot i que era conscient del desig de molts ciutadans de tenir un DNI bilingüe o plurilingüe i reconèixer que aquesta era una petició raonable i senzilla de

satisfere, va deixar passar volgudament l'oportunitat de fer-ho.

Un exemple que el canvi demanat era i és factible el tenim en el passaport d'Espanya. Aquest document, atenent les disposicions de la UE, incorpora inscripcions en les deu llengües oficials de la Unió Europea, entre les quals hi ha el castellà i el gaèlic.

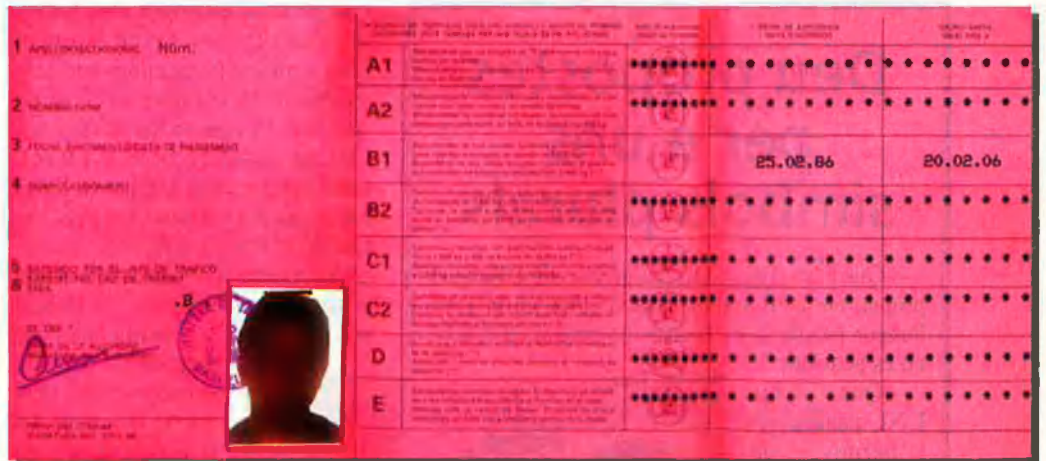
Els irlandesos van ser capaços de fer incloure als passaports europeus inscripcions en gaèlic, una llengua que avui només parlen quotidianament vuitanta mil ciutadans d'aquest país, i que no té la condició de llengua de treball en el si de la UE. La justificació: el gaèlic té, malgrat tot, un paper molt important en la definició dels símbols que representen Èire. Per què l'estat espanyol no va demanar incloure, almenys en els seus passaports, totes les llengües que es parlen dins les seves fronteres?

Una altra història en castellà.

Enguany s'han complert 142 anys des que el Reial Decret de 15 de febrer de 1854 creà les cèdules de veïnatge, els primers antecedents veritablement moderns dels actuals DNI. Aquestes cèdules varen desaparèixer després de múltiples vicissituds l'any 1944, quan aparegué en la dura postguerra franquista el "Documento Nacional de Identidad" tal com tots el recordem.

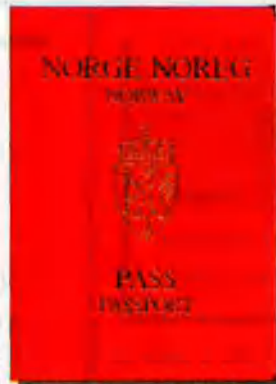
El DNI del franquisme, en els seus 46 anys de vida fins la seva desaparició el 1990, va patir alguns canvis: el pas del color verd al blau i la desaparició de DNI diferenciats segons la renda dels possessors. Però alguns aspectes, com la llengua, no han canviat.

En aquests 142 anys de documents identificatius, el castellà ha

estat sempre l'única llengua emprada per confeccionar-los. Mentrestant, a l'estranger les coses han anat canviant. Països com Suïssa, Bèlgica, Noruega i Finlàndia expe-

d'ocupar el lloc dominant. Noruega fa els seus passaports en una versió bilingüe bokmal-nynorsk. Andorra els fa en català.

Llengua pròpia.

Si un dia finalment l'estat espanyol acaba expedint DNI, passaports i permisos de conduir en què doni cabuda a totes les llengües que

misos de conduir (en aquests països no hi ha DNI) redactats en totes les llengües cooficials al país.

Bèlgica, per exemple, expedeix passaports en les tres llengües oficials (el francès, el flamenc i l'alemany). Els documents donen un tractament gràfic preferent a la llengua pròpia de la zona on han estat expedits, i a les comunitats bilingües (o quan els passaports s'expedeixen des de l'estranger) és el ciutadà qui tria quina llengua ha

es parlen dins les seves fronteres a més de la castellana, aquestes no hi poden tenir mai una posició subordinada.

Els estatuts d'autonomia de Catalunya, les Illes Balears, Euskadi i Galícia (el País Valencià i Navarra són casos diferents) reserven a les seves llengües autòctones la condició de "llengua pròpia", una condició que no hi té el castellà.

En el cas que ens ocupa i vist el

Deu propostes per a uns símbols plurals

—Que a les comunitats autònomes amb llengua pròpia, els DNI siguin monolingües en la seva llengua pròpia (a les Balears en català). O si això no és possible:

—Que els DNI, passaports i permisos de conduir siguin bilingües o plurilingües, tenint en compte que: a) els textos elaborats en les llengües que te-

nen estatut de "llengua pròpia" han d'anar en primer lloc, i b) que s'ha de donar un tractament gràfic igual a tots els textos.

—Que als DNI, figuri la comunitat autònoma en què s'ha expedit el document i la comunitat autònoma en què ha nascut i viu el ciutadà. La denominació de la comunitat autònoma hauria de figurar en la llengua pròpia d'aquesta.

—Que en els mateixos documents figuri la comarca (en aquelles comunitats autònomes en què hi hagi hagut un procés de comarcalització) a la qual pertany la població en què viu l'individu. La comarca hauria de figurar després del nom del municipi.

—Que als DNI, passaports i permisos de conduir, s'inclogui el veïnatge civil del propietari del document. Aquest text es podria incloure després de les dades de residència del propietari del document. Aquest text que podria dir: "Veïnatge civil..." (català) o "El propietari/la propietària d'aquest document té veïnatge civil..." (català) o: "I té la condició de... (català/catalana) per raó del seu veïnatge civil".

—Confecció de segells i tampons de vises bilingües i plurilingües. **J. M. / G. R.**

que passa a l'estranger, això hauria de voler dir que a l'estat espanyol com a mínim (subratllem-ho: com a mínim) el text català, en els casos que els documents no fossin només en català (o basc o gallec), hauria de precedir sempre (a Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià) el text castellà.

Una mostra d'aquesta realitat que s'hauria de canviar són els impresos de correus i el permís de conduir, en els quals la versió catalana dels textos bilingües va sempre a sota i en lletra molt més petita que no pas la versió castellana, que va sempre a sobre. Més o menys el que s'esdevé amb el Registre Civil, on

ment i una traducció jurada al noruec per poder inscriure el seu matrimoni al Registre Civil noruec.

Anada al Registre Civil. Qualsevol persona dels Països Catalans sota administració de l'estat espanyol que hagi necessitat consultar el Registre Civil s'haurà adonat que els llibres on s'anoten les seves dades vitals són impresos en castellà, com també les anotacions que s'hi afegeixen. Per a qualsevol català és ja tan previsible que els llibres del Registre Civil siguin impresos i portats en castellà, que probablement ni tan sols s'hi ha fixat mai. Però, per què ha de ser així, tractant-se de documents que donen fe dels esdeveniments vitals i legals de ciutadans catalans?

Per entendre per què el Registre Civil és portat en castellà i perquè podem reclamar que no ho sigui cal fer una mica d'història.

EL PSOE no va aprofitar la reforma del format del DNI començada l'any 1990 per introduir documents bilingües.

tot es fa en castellà o el castellà és sense discussió la llengua principal.

Registre civil en català. La justificació d'incloure el Registre Civil (encara que aquest és només un dels registres dependents de l'estat que no respecten el plurilingüisme) en els símbols de l'estat espanyol que haurien d'adaptar-se a la realitat plurinacional i plurilingüística de l'estat, respon al fet que les dades que hi són contingudes tenen una immensa transcendència per a l'individu i una validesa universal. Universal perquè si una ciutadana de Morella es casa amb un ciutadà de Fyllingsdalen (Noruega) caldrà que presenti el certificat literal de naixement

Un problema que ve de lluny. El Registre Civil (que neix en oposició al registre parroquial esdevingut obligatori en els països catòlics a partir d'un decret de l'11 de novembre de 1563 del concili de Trento) apareix a l'estat espanyol l'any 1870 de mans del govern revolucionari, que l'implanta mitjançant la Llei del Registre Civil de 17 de juny de 1870, desenvolupada posteriorment pel Reglament del Registre Civil de 13 de desembre de 1870.

Potser per la mateixa novetat del Registre Civil i pel fet que el centralisme imperant de l'època donava moltes coses per enteses, no hi ha cap article que digui directament que el Registre Civil s'ha de fer en castellà. Però sí que ho diu de forma indirecta l'art. 28, quan parla dels documents acreditatius per fer qualsevol inscripció als llibres del Registre: "*cuando los documentos presentados se hallen extendidos en idioma extranjero o en dialecto del país (sic), se acompañará a los mismos su traducción en castellano*".

Però de fet, si el Registre Civil va aparèixer en castellà, va ser perquè aquest no era un cas únic d'ús obligatori de la llengua castellana en els instruments legals.

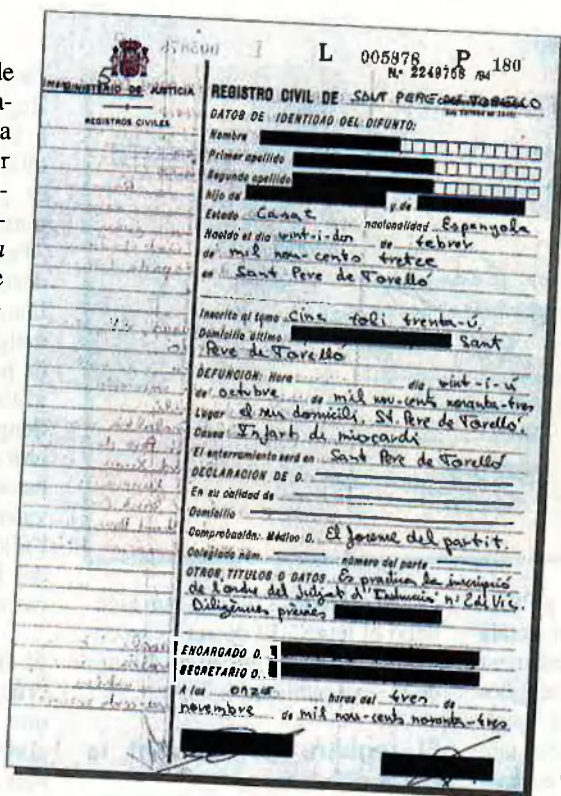
La Llei del Notariat de 28 de maig de 1862 deia ben clarament en el seu art. 25 que la llengua que havien de fer servir els notaris havia de ser el castellà: "los instrumentos públicos se redactarán en la lengua castellana [...]". I ho havia de dir ben clarament perquè a Catalunya els notaris continuaven redactant —com sempre— tota mena de documents privats i públics en català.

Aquesta llei que prohibia l'ús del català al notariat es va aplicar ràpidament i rigorosa. Però no sense problemes. Així, trobem, a partir de l'entrada en vigor de la llei, força documents privats i públics en els quals els notaris fan constar per escrit que han hagut d'explicar el contingut del contracte en català als interessats, perquè aquests han manifestat no entendre la llengua castellana.

El naixement castellà del Registre Civil és explicable, també, per la castellanització precedent dels registres parroquials, que eren el registre que cada parròquia portava dels seus feligresos: naixements, batejos, confirmacions, ex-comunicacions, esposalles, defuncions.

Bisbes de fora de Catalunya i bisbes massa temerosos del poder civil van permetre o encoratjar una matineria castellanització dels registres parroquials catalans.

Al bisbat de Girona, el bisbe Dionisio Castano va disposar a partir

bres parroquials data de la mateixa època.

La Generalitat republicana. L'època de la II República va veure importants canvis en la llengua del Registre Civil i els documents notariais. No va ser així amb els registres parroquials, que es van continuar fent en castellà i no van començar a reintroduir el català fins a finals del franquisme (al bisbat de Barcelona els llibres del registre parroquial tornaren a fer-se en català l'any 1976).

El govern de la República va transferir al govern de la Generalitat republicana les competències en matèria de justícia (tal

com preveia l'Estatut d'Autonomia de Catalunya) pel decret de 24 d'octubre de 1933, sobre el traspàs a la Generalitat dels serveis d'administració de justícia (*Gaceta*, 25 d'octubre de 1933).

Com que en aquell moment el català era cooficial a Catalunya, la Generalitat va haver de regular-ne l'ús en tots els àmbits de la Justícia i ho va fer pel Decret de 3 de novembre de 1933 (BOGC, núm. 116.7 de novembre de 1933).

Igualment —i després de 71 anys—, es va tornar a oficialitzar l'ús del català per part dels notaris. Així, en l'art. 6è del mateix decret

de 1826 que els registres parroquials es redactessin en castellà, i el 1828 totes les parròquies del bisbat van ser obligades a complir l'ordre que establia que els llibres parroquials "en lo sucesivo se extiendan en castellano, que es el idioma del Gobierno".

Al bisbat de Vic, la castellanització obligatòria dels registres parroquials data d'una circular de 4 de desembre de 1856 que preveu, a partir de l'1 de gener de 1857, la redacció "en idioma español de las partidas de los libros parroquiales". Al bisbat de Barcelona, la castellanització efectiva dels lli-

Els viatges de Marco Polo

Pasqual Alapont

El jove Marco Polo emprèn un viatge per les rutes asiàtiques, on l'esperen les aventures més meravelloses que s'han contat mai.

144 pàgs. 800 ptes.

Bromera

"Micalet Teatre", 6

I a eixe, Samaruc!

Francesc Ferrer Pastor

Carall, si eren amics! Quan anaven a gatameus per casa Ramon i Miquel ja feien bona lliga. Ací teniu la seua història

Dibuixos: Pilarín Bayés

Denes 10 Editorial

"Col·lecció infantil", 7

Vicent Ventura Converses amb un ciutadà

Adolf Beltran

"No crec que la meua biografia tinga interès". Però Ventura s'equivocava. La seua biografia té més interès del que ell mateix pensa, perquè ningú ha estat com a personatge públic tan allunyat del poder com vinculat a les aspiracions de la part més lúcida de la societat.

Editorial Tàndem

"Tàndem de la memòria", 2

llegim “els instruments públics que s’atorguin en territori català podran redactar-se indistintament en qualsevol de les dues llengües oficials [...] es consideren igualment escrits en idioma oficial tant si ho són en català, com en castellà”, signat el conseller primer, Miquel Santaló, i el conseller de Justícia i Dret, Pere Corominas.

Gairebé un any més tard es va regular l’ús del català en el Registre Civil. Pel Decret de 7 de maig de 1934 (BOGC, núm. 129, 9 de maig de 1934), signat pel president de la Generalitat Lluís Companys i pel conseller de Justícia i de Dret Joan Lluhí, s’oficialitzava un règim de bilingüisme als llibres i a les inscripcions del Registre Civil.

L’època no permetia anar més lluny. En el preàmbul del decret es pot llegir: “és convenient de disposar que les inscripcions es practiquin sempre en ambdós idiomes i que els funcionaris encarregats del Registre tradueixin les actes a l’idioma que no hagi elegit l’interessat”. I en l’art. 1, primera, es llegeix “els llibres de les seccions de naixements, matrimonis, i defuncions [...] a la primera cara de cada full figurarà l’acta impresa en català, i a la segona la seva traducció castellana”.

En aquest règim de bilingüisme simètric hi havia, però, algunes disposicions que, segons la seva aplicació per part dels jutges, podien beneficiar una llengua o l’altra. Art. 1, cinquena: “les diligències d’obertura i tancament dels llibres seran esteses en català, o en

castellà, segons l’idioma que escollèixi el jutge”. El decret es va començar a aplicar al cap de 40 dies de la seva publicació.

El registre civil durant la

El castellà és l’única llengua admesa per portar els llibres del registre civil, ja que és competència exclusiva de l’estat.

guerra. Però la solució bilingüe del Registre Civil a la llarga va demostrar ser ineficient i propensa a permetre errors. Per això, un cop esclatada la Guerra Civil, se’n va canviar el règim lingüístic. Al preàmbul del Decret d’11 de març de 1937 (DOG, núm. 72, 13 de març 1937), signat pel conseller primer Josep Tarradellas i pel conseller de Justícia Rafael Vidella, es llegeix: “La pràctica aconsella de modificar aquelles normes [la inscripció en català i castellà] en forma que permeti que les inscripcions es puguin fer amb el màxim de rapidesa, evitant, en el possible, la duplicitat de treball”. En l’art. 1, quarta, es diu

“les inscripcions als llibres del Registre Civil es faran en català”. I a l’art. 2 es llegeix “l’índex alfabètic (...) del Registre Civil es portarà en català” (abans es portava en català i en castellà).

Però aquest ordre de coses estava destinat a no durar. I no durà. L’any 1938 una Ordre de 18 de maig del govern de Burgos, a més de prohibir la inscripció en el Registre Civil de noms en qualsevol llengua que no fos el castellà (fins i tot els noms de súbdits estrangers havien d’anar seguits del seu equivalent en castellà), recordava que l’idioma oficial, i per tant oficial del Registre Civil, era *només* el castellà.

El registre civil de la democràcia. Durant la nit del franquisme, doncs, el Registre Civil es portà íntegrament en castellà, i només a partir de 1977 es pogué tornar a inscriure-hi, en llengües diferents de la castellana, els noms de pila de les persones. Era el primer cop en 39 anys que les altres llengües tornaven a entrar en el Registre Civil.

Però el català, i el basc i el gallec, no van ser admesos com a llengües hàbils per a poder portar els llibres del Registre Civil. Potser no ho van ser perquè aquesta no va ser una reivindicació dels ponents catalans que van elaborar l’Estatut de Catalunya de 1979, els quals van acceptar que el Registre Civil (i no solament aquest) quedés com una de les competències exclusives reservades a l’estat.

Així s’expressa en l’art. 149, 1, 8a de la Constitució, article en què s’empara la sentència de 26 de gener de 1993 del Tribunal Suprem per denegar la demanda del ciutadà M. J. S. T. que la inscripció de naixement del seu fill en el Registre Civil es fes en català, a banda que també es pogués fer en castellà. El Tribunal Suprem argumentà en la seva sentència que el Registre Civil no és un registre públic dependent de la Generalitat de Catalunya i que, per tant, aquesta no té competència en el seu ordenament i que, en conseqüència, tampoc no li és aplicable la Llei de Normalització Lingüísti-

Registre civil (i altres)

—Que a les comunitats autònomes que tenen llengua pròpia, el Registre Civil sigui imprès i portat en aquesta llengua. O si això no es possible:

—Que els llibres del Registre Civil s'imprimeixin i es portin de forma bilingüe o plurilingüe, figurant sempre la llengua pròpia de cada comunitat autònoma en la primera posició.

—Que als llibres de família, certificats en extracte, i altres documents generats pel Registre Civil, la llengua pròpia de cada comunitat autònoma tingui una posició preeminent.

—Que s'autoritzi l'ús de la llengua catalana (i del basc, el galleg i l'occità) als altres registres dependents de l'estat. **J. M. / G. R.**

ca. Amb aquesta sentència va quedar frenada fins i tot la minsa i vella (perquè ja havia estat experimentada) via del bilingüisme en el Registre Civil.

Català en el registre civil. La resistència del Tribunal Suprem i del Ministeri de Justicia a permetre que el Registre Civil sigui portat en català, a la vista d'altres fets, no sembla gaire coherent.

Per exemple, no sembla coherent si pensem que els llibres de família que es lliuren per raó de matrimoni, adopció o naixement a les famílies catalanes tenen en text bilingüe castellà-català i es poden emplenar en català.

O si pensem que els certificats en extracte d'estat civil tenen un text bilingüe o que els qüestionaris per a recollir la informació necessària per fer els assentaments en els llibres del Registre són bilingües.

Si això és així, per què no permetre que els llibres del Registre Civil siguin impresos i portats en català? O en el seu defecte impresos en versió bilingüe i portats en català? Hi ha precedents històrics que permetrien fer-ho i justificar-ho ben fàcilment.

Registres civils del món. A Bèlgica, a partir de la Llei de 28 de juny de 1932 sobre ús de les llengües en l'administració, article 8, 2, el Registre Civil és portat en la llengua de cada comunitat lingüística. Al Canadà, al Quebec, el Registre Civil es fa en francès. A Finlàndia, a les zones de parla sueca, el Registre Civil s'escriu en suec i a les illes Åland, el suec és l'única llengua oficial. A Suïssa, els cantons, a més de tenir competències en l'organització dels registres, també en poden escollir la llengua. Així l'art. 9, 1, de l'Orde-

nança de 14 de gener de 1987 sobre l'estat civil, regula que "els cantons designen en quina llengua oficial s'han de fer els registres". I a més a més l'art. 130, referit a l'expedició de certificats en extracte, diu que aquests seran redactats en la llengua oficial del districte i en el cas que s'hagi de fer —prèvia autorització— una traducció a una altra llengua oficial, la llengua en què és portat el registre, encapçalarà la traducció.

Pel que sembla, si hi ha bona voluntat no és pas tan difícil fer dintre d'un mateix estat el Registre Civil en diferents llengües. El problema és que, potser, a l'estat espanyol no n'hi ha de bona voluntat

Joan Moles
Politicòleg i historiador
Gemma Ribas
Periodista i sociòloga

Humanisme i literatura neolatina

Jozef Ijsewijn

Arran del doctorat *honoris causa* per la Universitat de València del professor Jozef Ijsewijn de la Universitat de Lovaina, el professor Josep Lluís Barona ja preparat una selecció de treballs que gira al voltant de l'humanisme i la literatura neolatina, en el qual Joan Lluís Vives ocupa un apartat molt especial.

Universitat de València
"Col·lecció Honoris Causa", 12

Cròniques perdudes

Vicent Sanz

Un soterrament sense dol, les peripècies d'un aprenent de caçador, l'exili en la intimitat, la joventut convulsa... Això i molt més pot trobar-se en el passat imaginari d'una vila del Maestrat, Traiguera

Edicions del Bullent
"Miratges", 8

La memòria de les pedres

Carol Shields

La memòria de les pedres va molt més enllà d'una biografia convencional. Carol Shields il·lumina l'extraordinari sotabosc d'una existència plàcida, eleva a mite la vida d'una dona anònima i alhora reviu tot el xoc cultural i social del segle.

Edicions 62
"El Balanci", 288